

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Trondheim, 01.09.2020

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2020/7418

Saksbehandler:
Anders Braa

Avgjørelse i klagesak - klage på vedtak om skadefelling av 1 jerv i deler av Rauma kommune juli 2020

Miljødirektoratet gir Naturvernforbundet medhold i klage på Fylkesmannens tillatelse til skadefelling av jerv i deler av Rauma kommune, jf. lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 18. Avslaget er endelig og kan ikke påklages videre.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal mottok søknad, datert 17. juli 2020, fra Rauma kommune om tillatelse til skadefelling av jerv i beiteområdene til Ulvådalen sausankelag. Fylkesmannen gav fellingstillatelse på 1 jerv 17. juli, på nærmere vilkår fram til 27. juli 2020. Fylkesmannen har lagt særlig vekt på at det er påvist skade av jerv på sau, tidspunktet for skaden, tallet på beitedyr i området og at vekstsesongen startet sent i fjellet i år. Fellingsløyvet er gitt for å hindre videre skade på sau.

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal klagde 27. juli på Fylkesmannens vedtak. Fylkesmannen oversendte klagen til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse i brev av 11. august 2020.

Klagen

Naturvernforbundet ber om at tillatelsen til skadefelling blir omgjort til avslag.

I fellingstillatelsen opplyste Fylkesmannen at fellingsområdet var i beiteprioritert område. Selv om Fylkesmannen senere har rettet denne faktafeilen, blir vedtaket opprettholdt med omtrent samme begrunnelse.

Soneforvaltningen skal være tydelig, slik at innenfor forvaltningsområdet for jerv skal jerv ha førsteretten. Beitedyr må tilpasse seg jerven, og det må praktiseres en høy terskel for skadefelling. Når det som i denne saken er et mangeårig tilbakevendende problem med jerveskade i forvaltningsområdet for jerv i Reinheimen, er problemet bestanden, ikke enkeltdyr. Jerven må kunne være et sted, og rovviltneemnda har bestemt hvor hen i forvaltningsplanen.

I år er det registrert 3 ynglinger innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal, som

tilsvarer det som er satt som mål i forvaltningsplanen. Dersom en ser på antall DNA-registrerte individ innenfor forvaltningsområdet siste år, er det lite som tyder på at det er tilstrekkelig stor bestand for å oppnå bestandsmålet.

Det er påvist tap av 2 søyer til jerv, og en antar at det har kommet bort lam. Klager mener det er for få skader for å utløse skadefelling innenfor forvaltningsområdet. Forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal er lite for den bestanden som skal være der, og en må tilsvarende tåle en tettere jervebestand.

Klager viser til tilsvarende sak i Lesja i region 3, der Fylkesmannen i Innlandet avsto søknad om skadefelling.

Klager viser til at vedtaket kan få virkning på rovviltnemnda sitt kvotevedtak for lisensfelling. Naturvernforbundet har påklaget nemnda sitt vedtak om en lisenskvote på 2 jerver innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal.

Klager ber om at vedtaket får oppsettende virkning/at det ikke blir gitt fornyet fellingstillatelse.

Vi viser til klagen i sin helhet.

Fylkesmannens behandling av klagen

Årsaken til at det aktuelle området ble omtalt som beiteprioritert område i vedtaksbrevet skyldes en inkurie. Selve vedtaket ble fattet på rett grunnlag. Feilen ble rettet opp i brev av 22. juli 2020.

Fylkesmannen viser til at det i år var det en spesielt sein vår, og tap av sau til jerv startet tidlig i beitesesongen. Fylkesmannen anser det som skjerpende at jerven har tatt voksne søyer framfor lam.

Fylkesmannen viser til forvaltningsplanen for region 6 og til at det aktuelle området er innenfor forvaltningsområdet for jerv. Det skal være et tydelig skille i forvaltningen mellom områder prioritert til rovdyr og til beite. Fylkesmannen siterer deler av brev av 9. april 2014 fra Klima- og miljøministeren som sier noe om praktiseringen av differensiert geografisk forvaltning.

Beitelaget i Ulvådalen gjennomfører hvert år flere forebyggende tiltak for å redusere tap til jerv. Det var ikke aktuelt å iverksette tidlig sankning på denne tiden av året. Fylkesmannen mener det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger enn å gi tillatelse til skadefelling av 1 jerv, og viser til rovviltforskriften § 9.

Fylkesmannen ser ikke at klagen inneholder opplysninger som ikke var kjent ved vedtakstidspunktet, og vil ikke ta klagen til følge. Saken sendes til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Lovgrunnlag

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) utgjør den juridiske rammen for direktoratets vedtak.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) sier:

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål å ta vare på artene og deres genetiske mangfold på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 blir fraveket, men tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 blir nådd på annen måte eller i annet tempo enn om en bare tar hensyn til naturmangfoldet, jf. prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom de regionale forvaltningsplanene for rovvilt.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal en legge til grunn prinsippene i §§ 8 til 12 som retningslinjer ved utøvelse av offentlig styresmakt. Naturmangfoldloven §§ 8 er omtalt senere.

Vi viser til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, der det framgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...) b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 18, 3. ledd (Klageadgang):

Andre vedtak som fattes med hjemmel i denne forskrift kan påklages etter reglene i forvaltningsloven

Rovviltforskriften § 9 første ledd (Fylkesmannens myndighet til iverksetting av betinget skadefelling):

Fylkesmannen kan av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om iverksetting av felling for å forhindre fremtidig skade innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltneemnden, jf. forskriften § 8, eller Miljødirektoratet, jf. § 13. Fylkesmannen kan delegere sin myndighet til iverksetting av slik felling til kommunen i særskilte tilfeller.

Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a) områdets betydning som beitemark*
- b) skadenes omfang og utvikling*
- c) potensialet for fremtidige skader*
- d) muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak*

Felling skal være rettet mot bestemte individer. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at bestemte typer dyr skal være unntatt, at felling skal foretas av nærmere bestemte personer, samt metoder for felling. Det kan også gis bestemmelser om dekning av påløpte utgifter i forbindelse med felling. Felling og forsøk på felling i henhold til denne bestemmelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.

Det nasjonale bestandsmålet for jerv er etter behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) fastsatt til 39 årlige ynglinger, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften § 3. Det nasjonale bestandsmålet for jerv er videre fordelt på 5 av 8 forvaltningsregioner for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. Vi viser for øvrig til rovviltforliket i Stortinget i 2011, Representantforslag 163 S (2010 - 2011), om fortolking av gjeldende regelverk.

Bestandssituasjon for jerv og overvåking

I rovviltregion 6, Trøndelag og Møre og Romsdal, er det fastsatt et bestandsmål på 10 årlige ynglinger av jerv. Året 2019 ble det påvist 18 ynglinger av jerv i regionen, og i de to foregående årene ble det påvist henholdsvis 7 og 17 ynglinger (Jf. brev fra Rovdata av 17. april 2020). 5 ynglinger ble tatt ut i region 6 av Statens naturoppsyn i 2019.

Overvåkingssesongen pågår 1. februar til og med 31. juli, og så langt i 2020 er det påvist 19 dokumenterte eller antatt sikre jerveynglinger i region 6. 3 av disse, alle i Trollheimen i Møre og Romsdal, er tatt ut av Statens naturoppsyn. Endelig status for ynglinger i 2020 rapporteres fra Rovdata 1. oktober 2020.

Forvaltningsplanen for region 6 fordeler ynglemålet mellom de to forvaltningsområdene for jerv, slik at 7 ynglinger skal være i Trøndelag og 3 i Møre og Romsdal. Det er påvist 6 ynglinger i Møre og Romsdal i vår, hvorav 3 ynglinger er tatt ut etter beslutning fra Miljødirektoratet. Dermed gjenstår det 3 ynglinger, alle innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal i 2020.

Det er totalt felt 12 jerver i Møre og Romsdal etter oppstart av lisensfelling 2019/2020 10. september 2019 og fram til 21. august 2020. 7 av disse er valper som er felt i forbindelse med hiuttak i Trollheimen.

Miljødirektoratet anser kunnskapen om jervebestanden som god, jf. krav om kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8.

Skadesituasjon og erstatning for rovviltskader

Det ble påvist tap av 30 sau og lam i Rauma kommune i 2019, 22 av disse innenfor forvaltningsområdet for jerv. I Rauma kommune ble det utbetalt erstatning for tap av 181 sau og lam som tapt til jerv i 2019. I år er det fram til 17. juli 2020 påvist tap av 2 voksne søyer til jerv i Rauma kommune.

Miljødirektoratet sine vurderinger

Det aktuelle skadeområdet er innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal. Fylkesmannen siterer fra klima- og miljøministerens brev av 9. april 2014 at det kan iverksettes skadefelling også innenfor forvaltningsområdene for rovvilt, og handlingsrommet er større når bestandsmålet er nådd.

Miljødirektoratet viser likevel til at det skal være en tydelig forskjell i forvaltningsutøvelsen mellom beiteprioriterte og rovviltprioriterte områder. Det betyr at det forutsetter en terskel av en viss størrelse for å iverksette skadefelling innenfor forvaltningsområder for jerv, og at det tilsvarende er en lavere terskel for å iverksette felling i beiteprioriterte områder.

Når det gjelder skadeomfanget av jerv på sau var dette vurdert som høyt i Rauma kommune i 2019, og direktoratet er enig med Fylkesmannen i at det er potensiale for stor skade også innenfor forvaltningsområdet. Skadene som oppsto i 2019 var så tidlig i beitesesongen at iverksetting av tiltak som tidlig sankning som forebyggende virkemiddel anses som svært kostnadskrevende og lite egnet.

Direktoratet viser til at forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal er relativt sett lite i areal og at det sjeldent har vært registrert 3 ynglinger av jerv innenfor området, selv om forvaltningsmålet ble nådd i 2019 og det ser ut som det blir nådd i 2020. Innenfor forvaltningsområdet vil det være en vedvarende konflikt mellom utmarksbeite for sau og jervebestanden, som først og fremst skal løses gjennom bruk av andre forebyggende tiltak enn felling.

I kommentarene til rovviltforskriften § 9, andre ledd, står det blant annet at "Tilfeller hvor det nylig har skjedd angrep som også ligger an til å fortsette, og som samlet sett er å betrakte som vesentlige, ligger i kjernen av bestemmelsens virkeområde." Det er likevel hjemmel til å iverksette skadefelling for å forhindre fremtidig skade, dersom de øvrige vilkår er oppfylt.

Direktoratet mener at Fylkesmannen kun unntaksvis bør iverksette skadefelling innenfor forvaltningsområdene for rovvilt dersom skadesituasjonen ikke tilfredsstiller kjernen i

rovviltforskriften § 9 sitt virkeområde, som beskrevet over. Det betyr at det bør være en akutt skadesituasjon med påviste skader av et visst omfang og som ligger an til å fortsette.

I dette tilfellet er det påvist tap av 2 sauer til jerv. Hvorvidt det er tapt voksne sauer eller lam anser vi som lite relevant, og beror trolig på tilfeldigheter. Skadeomfanget er lite, og kan ikke karakteriseres som vesentlig.

Direktoratet mener at Fylkesmannen i dette tilfelle ikke har vektlagt tilstrekkelig føringene i regional forvaltningsplan, jf. kravet til differensiert forvaltning, og hensynet til skadenes omfang og utvikling i rovviltforskriften § 9. Direktoratet gir derfor klager medhold i klagen og opphever Fylkesmannens vedtak om skadefelling av 1 jerv.

Miljødirektoratet viser til at denne saken avgjøres etter at skadefellingsperioden er utløpt. Dette innebærer at direktoratet sin klageavgjørelse ikke får virkning for den aktuelle gjennomføringen av fellingsforsøket. Fylkesmannen har ikke satt vilkår i sitt vedtak av 17. juli om at ansvarlig for fellingsforsøket skal legge inn rapport fra fellingsforsøket på miljøvedtaksregisteret, slik det er krav om.

Vedtak

Miljødirektoratet gir Naturvernforbundet i Møre og Romsdal medhold i klage på Fylkesmannens tillatelse til skadefelling av jerv i deler av Rauma kommune, jf. lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 18.

Fylkesmannens vedtak av 17. juli 2020 med tillatelse til skadefelling av 1 jerv i deler av Rauma kommune oppheves.

Miljødirektoratet ber Fylkesmannen sørge for at ansvarlig for fellingsforsøket rapporterer fellingsforsøket som ble gjennomført i perioden 17. - 27. juli i www.miljovedtak.no.

Avslaget er endelig og kan ikke påklages videre.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør

Susanne Hanssen
fung. seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Rovviltnemnda i region 6	c/o Fylkesmannen i Trøndelag, Postboks 2600	7734	STEINKJER
Fylkesmannen i Trøndelag / Trööndelagen fylhkenålma	Postboks 2600	7734	Steinkjer
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Mattilsynet	Postboks 383	2381	Brumunddal
Rauma kommune	Vollan 8 A	6300	Åndalsnes